

Skutki restrukturyzacji przemysłu

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film edukacyjny](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Skutki restrukturyzacji przemysłu

Źródło: dostępny w internecie: <https://pixabay.com/pl/photos/elektryczne-elektryczno%C5%9B%C4%87-budowa-1080584/>, domena publiczna.

Sektor przemysłowy jest jedną z gałęzi gospodarki zaraz po usługach i rolnictwie. W zasadzie można śmiało stwierdzić, że sektor ten towarzyszył człowiekowi już od wczesnych cywilizacji, kiedy to wydobywano rudy żelaza czy sól kamienną na większą skalę. Od tamtych lat dużo się zmieniło w tej gałęzi gospodarki. Można rzec, że wraz z postępem cywilizacyjnym następuje też dostosowywanie się przemysłu do powszechnych technologii. Podczas tej lekcji dowiesz się więcej na temat restrukturyzacji i jej skutków.

Twoje cele

- Poznasz, czym jest restrukturyzacja.
- Poznasz czynniki restrukturyzacji przemysłu.
- Dowiesz się, jakie są skutki restrukturyzacji.

Przeczytaj

Postęp technologiczny przyczynia się do **restrukturyzacji przemysłu**. **Proces restrukturyzacji** obejmuje zmiany w strukturze gałęziowej przemysłu oraz zmiany organizacyjne, własnościowe, przestrzenne oraz strukturalne i technologiczne. Z tym procesem związane jest zmniejszenie udziału osób biorących udział w obsłudze procesu produkcji. Wiąże się to z redukcją zatrudnienia oraz przekształceniem jego struktury. Wówczas wzrasta zapotrzebowanie na wysoko wykwalifikowanych pracowników, a okręgi przemysłowe nawiązują współpracę z ośrodkami akademickimi. Jednak proces restrukturyzacji jest związany z dużymi nakładami środków w celach inwestycyjnych, dlatego unowocześnienie związane z podwyższeniem technologii przebiega szybciej w krajach wysoko rozwiniętych. W procesie restrukturyzacji przemysłu ważne są także przyjazne warunki pracy (czyste środowisko, przyjazny krajobraz), właściwe uregulowania prawne, niskie koszty pracy.

Możliwe jest to dzięki zamierzonej i celowej przebudowie struktury przemysłu, obejmującej przekształcenia w takich obszarach jak:

- wykorzystane technologie,
- kwestie funkcjonalne,
- kwestie organizacyjne,
- kwestie ekonomiczne.

Restrukturyzacja przemysłu opiera się na działaniach, które mają na celu likwidację gałęzi przemysłu o tradycyjnym charakterze. Zachodzi ona na skutek regularnego zastępowania ich nowoczesnymi i zmodernizowanymi rozwiązaniami technologicznymi. Sam termin restrukturyzacja łączy w sobie dwa słowa – to *reconstrute* (budowanie w nowej formie) oraz *the structure* (struktura) – dosłownie więc oznacza odbudowę struktury. Bardzo dobrym przykładem terenu, który przeszedł restrukturyzację jest Zagłębie Ruhry w Niemczech, które z terenu typowo przemysłowego stało się ośrodkiem wielu wydarzeń kulturalnych.

Zagłębie Ruhry w Niemczech

Źródło: dostępny w internecie: <https://pl.wikipedia.org>, domena publiczna.

Rodzaje restrukturyzacji

1. **Restrukturyzacja kreatywna** - kreuje się pewne zmiany w czasie, tzn. wprowadza się jakieś określone zmiany, a efekty tego wprowadzenia widoczne są po określonym czasie; przed wprowadzeniem danego/nowego produktu na rynek, następuje kreowanie go.
2. **Restrukturyzacja antycypacyjna** - oparta jest na **benchmarkingu**; często przedsiębiorstwa dokonują porównania się z innymi przedsiębiorstwami tego samego typu bądź branży, aby uzyskiwać lepsze efekty/wyższe zyski i tym samym zajmować rynek; restrukturyzacja ta dotyczy najczęściej organizacji pracy, zatrudnienia.
3. **Restrukturyzacja dostosowawcza** - ma ona charakter naprawczy; jest wprowadzana, gdy przedsiębiorstwo zaczyna osiągać nie zadowalające wyniki, tzn. mają zysk mały bądź ujemny; często związane jest to ze zmianą działalności, funkcjonowania przedsiębiorstwa po to by osiągnąć stabilizację.
4. **Restrukturyzacja naprawcza** - jest to szereg zmian dążących do poprawy funkcjonowania przedsiębiorstwa.

Restrukturyzacja naprawcza dzieli się na następujące elementy:

- **strategia zawężona** - wykonywana jest analiza w celu określenia produktów nieprzynoszących określonego zysku, dążąc do ich wycofania,

- **strategia wycofywania się** – polega na tym że analizujemy rynki na których działamy, a gdy okazuje się, że któryś z nich jest nie rentowny wtedy się z niego wycofujemy,
- **strategia odchudzania** – przebieg strategii polega na analizie zgromadzonych aktywów w celu usunięcia zbędnych elementów w przedsiębiorstwie, np. drukarek, zapasów; jest to strategia, którą ciężko jest przeprowadzić, gdyż napotyka liczny i silny opór ze strony pracowników czy też otoczenia,
- **strategia okrajania** – strategia ta dąży do wykonania wszystkich wyżej wymienionych elementów restrukturyzacji naprawczej.

Skutki restrukturyzacji

Skutki restrukturyzacji w przemyśle mogą mieć charakter naprawczy lub rozwojowy.

W przypadku restrukturyzacji naprawczej oczekiwanym efektem jest przywrócenie przedsiębiorstwa przemysłowego do poprzedniego stanu (np. sprzed kryzysu).

Restrukturyzacja rozwojowa podnosi konkurencyjność krajową i zagraniczną, dostosowuje produkcję do potrzeb i oczekiwań odbiorców, zwiększa sprawność zarządzania, wpływa na rentowność przedsiębiorstwa przemysłowego lub całej gałęzi przemysłu (jeśli wynika ze zmian politycznych) oraz dostosowuje je do warunków funkcjonowania w gospodarce rynkowej.

Przebieg restrukturyzacji wiąże się zarówno z pozytywnymi jak i negatywnymi skutkami.

Tabela. Pozytywne i negatywne skutki restrukturyzacji.

pozytywne	negatywne
-----------	-----------

pozytywne	negatywne
• zmiana dominujących gałęzi przemysłu • zwiększenie roli małych i średnich zakładów przemysłowych ze względu łatwość wprowadzenia innowacji • zmiana organizacji pracy • poprawa jakości środowiska przyrodniczego • wzrost napływu inwestycji zagranicznych • powstawanie nowych miejsc pracy w związku z napływem inwestycji zagranicznych • produkcja oparta jest o mniej szkodliwe surowce energetyczne (zastąpienie węgla ropą naftową i gazem ziemnym) • adaptowanie dawnych zakładów przemysłowych na centra rekreacyjno-kulturalne • umożliwienie osiągnięcia dużo lepszych wyników finansowych • małe i średnie przedsiębiorstwa są bardziej elastyczne, szybciej wprowadzają nowe rozwiązania technologiczne oraz łatwiej mogą nawet zmienić profil działalności • zwiększenie znaczenia nowoczesnych gałęzi przemysłu kosztem przemysłu ciężkiego • zastosowaniu nowoczesnych technologii i nowoczesnych maszyn • zwiększaniu roli zakładów małej i średniej wielkości • obniżenie kosztów wytwarzania, m.in. przez zmniejszenie energochłonności i materiałochłonności produkcji • prywatyzacja przemysłu	• przenoszenie części produkcji przemysłowej do państw słabiej rozwiniętych • redukcja etatów, masowe zwolnienia • potęgowanie niezadowolenia wśród pracowników wywołane zwolnieniami i redukcją etatów • wysokie wydatki ponoszone przez państwo związane z wypłatą odpraw czy zasiłków socjalnych • koszty związane z wydatkami ekologicznymi

Źródło: Englishsquare sp. z o. o.

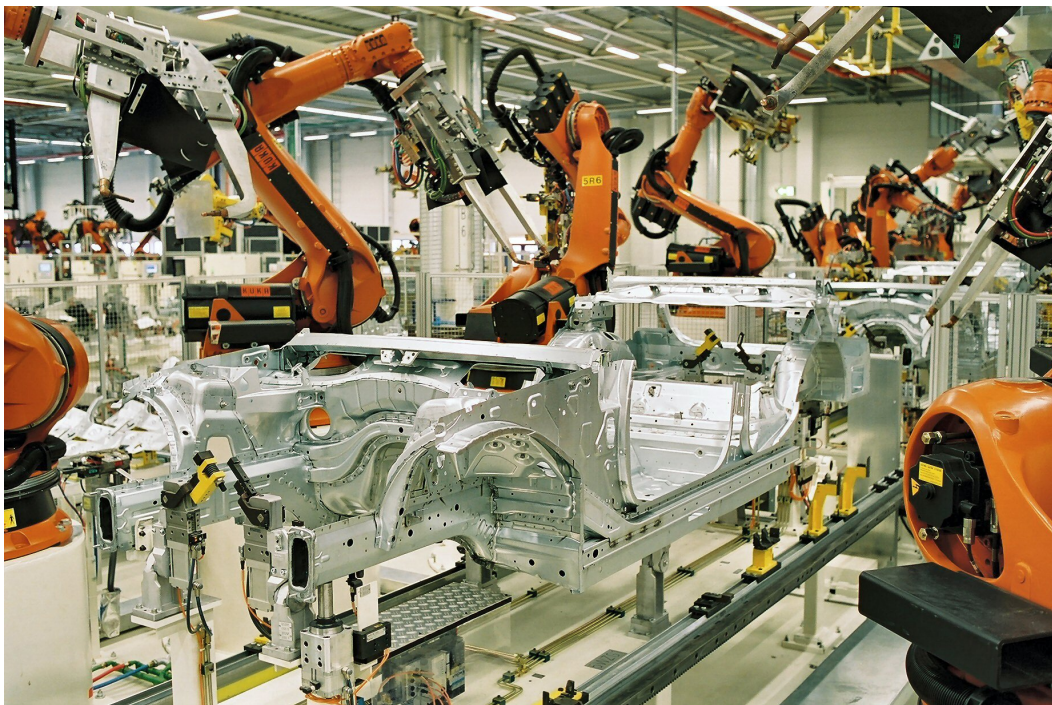
Zmiany w koncentracji przemysłu

Restrukturyzacja przemysłu związana jest również ze zmianą jego koncentracji. Często temu towarzyszy **deglomeracja przemysłu**, czyli rozproszenie produkcji przemysłowej.

Polega to na lokalizacji zakładów na obszarach słabo uprzemysłowionych lub przenoszeniu w te miejsca silnie skoncentrowanego przemysłu. Proces ten skutkuje powstawaniem nowych obszarów koncentracji zaawansowanej technologii na terenach nieuprzemysłowionych. W przypadku państw nowo uprzemysłowionych następuje koncentracja przemysłu ze względu na szybkie tempo rozwoju przemysłu surowcowego związanego z górnictwem, hutnictwem, przemysłem chemicznym i maszynowym.

Przemysł high-tech

Zmiana struktury przemysłu wiąże się również z rozwojem przemysłu zaawansowanych technologii **high-tech**. Jest to bardzo unowocześniona gałąź cechująca się na tle przemysłu tradycyjnego: wysoką rentownością, wysoką jakością i wydolnością pracy oraz niską energochłonnością i mniejszym zużyciem materiałów, co związane jest z małą uciążliwością dla środowiska. Taki przemysł jednak wymaga dużego nakładu kapitału, a jego produkty mają krótką żywotność, co spowodowane jest nastawieniem firm na zmianę produktu na nowszy po pewnym czasie. Taki przemysł obejmuje działy: elektrotechniczne i elektroniczne, precyzyjne oraz środków transportu, zbrojeniowy a także dział przemysłu farmaceutycznego.

W przemyśle high-tech pracowników bardzo często zastępują roboty

Źródło: dostępny w internecie: <https://pl.wikipedia.org>, licencja: CC BY-SA 2.0.

Do czynników lokalizacji przemysłu high-tech można zaliczyć:

- sąsiedztwo ośrodków naukowo-badawczych,
- duże nakłady finansowe,
- wysoko wykwalifikowaną kadrę pracowniczą,
- korzyści aglomeracji, czyli skupienie wielu zakładów przemysłowych o różnych specjalnościach, które umożliwia współpracę naukowo-techniczną, wymianę doświadczeń, specjalizację produkcji, wymianę towarową.

Najważniejszymi korzyściami społeczno-gospodarczymi płynącymi z rozwoju przemysłu high-tech są:

- wysoka jakość produkowanych dóbr - roboty działają mechanicznie i powtarzalnie, dzięki czemu producenci mają pewność, że produkty w znacznej części będą nadawały się do użytku; w ten sposób wyeliminowany jest czynnik błędu ludzkiego,
- duża ilość produkowanych dóbr i wysoka szybkość produkcji - automatyzacja produkcji bezpośrednio wpływa na szybsze wykonywanie pewnych działań; oszczędność czasu i większa ilość produkowanych dóbr to w obecnych czasach niezwykle oszczędność pieniędzy dla producenta,
- wysoki poziom bezpieczeństwa pracowników - najtrudniejsze i najbardziej niebezpieczne dla życia i zdrowia ludzkiego wykonują roboty, dzięki czemu nie ma potrzeby narażania pracowników.

Słownik

high-tech

określenie poziomu technologicznego produktu, procesu pozwalającego na zaliczenie ich do szczytowych w danej chwili osiągnięć techniki

restrukturyzacja przemysłu

zmiana charakteru produkcji w poszczególnych zakładach przemysłowych; proces ten polega na likwidacji tradycyjnych gałęzi przemysłu, takich jak górnictwo, hutnictwo, przemysł włókienniczy i zastępowaniu ich nowoczesnymi przemysłami

benchmarking

metoda zarządzania polegająca na systematycznym porównaniu przedsiębiorstwa z konkurentami lub firmami wiodącymi w danej branży, oraz skopiowanie sprawdzonych wzorów postępowania

deglomeracja przemysłu

proces, którego celem jest rozładowania nadmiernej koncentracji przemysłu na danym obszarze

Film edukacyjny

Polecenie 1

Przedstaw negatywne i pozytywne skutki restrukturyzacji przemysłu w Zagłębiu Ruhry.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D1G0SkFI4>

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film nawiązujący do treści materiału - dotyczy skutków restrukturyzacji w Zagłębiu Ruhry.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Podczas restrukturyzacji okręgów surowcowych następuje ograniczenie lub likwidacja tradycyjnych gałęzi przemysłu (np. górnictwa). Zastępuje się je

☐ przemysłem rafineryjnym.

☐ przemysłem wysokiej technologii.

☐ przemysłem wydobywczym.

☐ przemysłem hutniczym.

Ćwiczenie 2

Sklasyfikuj podane skutki restrukturyzacji na pozytywne i negatywne.

Skutki pozytywne

wzrost bezrobocia

wzrost konkurencyjności

likwidacja niektórych zakładów

zmniejszenie kosztów produkcji

zdobywanie przez pracowników nowych kwalifikacji

wysokie koszty przekształceń

wzrost wydajności pracy

Skutki negatywne

Ćwiczenie 3

Wszystkie skutki restrukturyzacji podzielić można także na skutki o charakterze naprawczym oraz skutki o charakterze rozwojowym. Dopasuj podany przykład do charakteru skutku.

zwiększenie konkurencyjności
przedsiębiorstwa

skutek naprawczy

przywrócenie przedsiębiorstwu jego
stanu sprzed nastania kryzysu

skutek rozwojowy

wdrożenie rozwiązań technologicznych,
które przed kryzysem przynosiły efekty

skutek rozwojowy

wzrost eksportu i zainteresowania
odbiorców

skutek naprawczy

Ćwiczenie 4

Zaznacz zrestrukturyzowane okręgi przemysłowe.

☐ Okręg Witwatersrand

☐ Okręg Yorkshire-Humberside

☐ Okręg Nadreńsko-Westfalski

☐ Okręg Przyjeziorny

☐ Okręg Katanga-Copperbelt

☐ Okręg Kuźniecki

Ćwiczenie 5

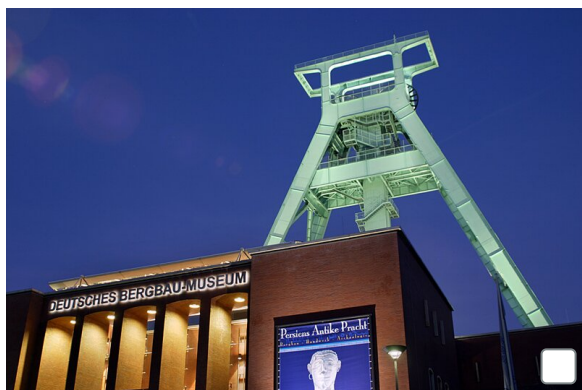

Wyjaśnij, dlaczego w krajach wysoko rozwiniętych surowcowe okręgi przemysłowe zostały zrestrukturyzowane i obecnie nie dominuje w nich przemysł ciężki.

Ćwiczenie 6

Zaznacz fotografie przedstawiające zrestrukturyzowane okręgi przemysłowe.

Źródło: Zdjęcia:

Martin Vogel, Dortmund/Germany, praca własna, CC BY-SA 2.0 de, [online], dostępny w internecie:

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=25924980>

Thomas Robbin, CC BY-SA 3.0, [online], dostępny w internecie: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=2655667>

TripodStories- AB – Eget verk, CC BY-SA 4.0, [online], dostępny w internecie: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=36687726>

Stevie D from Sheffield, England - Brookhouse shaft, CC BY-SA 2.0, [online], dostępny w internecie:

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=11672958>.

Oceń prawdziwość zdań.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Restrukturyzowane zakłady w okręgach przemysłowych zmieniają najczęściej technologie, organizację pracy oraz profil produkcji.	☐	☐
W państwach nowo uprzemysłowionych następuje koncentracja przemysłu ze względu na szybkie tempo rozwoju przemysłu surowcowego związanego np. z górnictwem i hutnictwem.	☐	☐
Deglomeracja przemysłu to proces rozpraszania produkcji przemysłowej, który polega na lokalizacji zakładów na obszarach słabo uprzemysłowionych lub przenoszeniu w te miejsca silnie skoncentrowanego przemysłu.	☐	☐
Restrukturyzacja przemysłu jest związana m.in. ze zmianą struktury przemysłu i wiąże się z rozwojem przemysłu zaawansowanych technologii, a ten nie wymaga dużego nakładu kapitału na terenach istniejących już okręgów przemysłowych.	☐	☐

Korzystając z podanego tekstu, przedstaw skutki restrukturyzacji Zagłębia Ruhry.

„Zagłębie Ruhry to region, który wśród Polaków nie jest jeszcze specjalnie popularny. Kojarzy się przede wszystkim z przemysłem: z wielkimi fabrykami, piecami, wieżami szybowymi, kopalniami, a niekoniecznie z kulturą: dużymi festiwalami muzycznymi, teatrami, muzeami i innymi atrakcjami, które z przemysłem niewiele mają wspólnego. Region jednak przez lata się zmieniał, tworząc w miejscach dawnych kopalń i koksowni muzea, sceny teatralne, sale koncertowe, a nawet baseny, lodowiska czy ścianki wspinaczkowe, finalnie przybierając zupełnie nowy kształt. Zagłębie Ruhry tworzy pięć miast: Dortmund (do którego leciałam z Gdańska), Bochum, Essen i Oberhausen, które odwiedzałam na trasie, podążając szlakiem rowerowym Ruhrtal Radweg oraz Duisburg, w którym 230-kilometrowy szlak rowerowy doliny Ruhry się kończy. Miasta łączy nie tylko szlak oraz to, że leżą nad tą samą rzeką, ale przede wszystkim fakt, że udało im się stworzyć nową tożsamość i przekształcić z ośrodków przemysłowych w ośrodki kulturalne. Szlak rowerowy doliny Ruhry daje możliwość zanurzenia się w historię tego niezwykłego górniczego terenu, doświadczenia przemiany, jaką region przeszedł oraz zajrzenia do miejsc, które dzięki tym przemianom zyskały całkiem nową jakość.”

Źródło: <https://www.banita.travel.pl/od-przemyslu-do-kultury-zaglebie-ruhry-i-jego-niezwykla-przemiana/>

Dla nauczyciela

SCENARIUSZ LEKCJI

Imię i nazwisko autorki: Magdalena Fuhrmann

Przedmiot: geografia

Temat zajęć: Skutki restrukturyzacji przemysłu

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony, klasa II

Podstawa programowa

XI. Przemiany sektora przemysłowego i budownictwa: czynniki lokalizacji przemysłu tradycyjnego i zaawansowanych technologii, obszary koncentracji przemysłu, rozwój i rola budownictwa w gospodarce.

Uczeń:

3) wyjaśnia zmiany struktury przestrzennej przemysłu tradycyjnego i zaawansowanych technologii na świecie oraz określa udział Polski w tych zmianach.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Cele operacyjne

Uczeń:

- definiuje proces restrukturyzacji przemysłu,
- określa warunki, w których zachodzi proces restrukturyzacji przemysłu,
- podaje przykłady restrukturyzacji przemysłu w wybranych krajach.

Strategie nauczania: asocjacyjna

Metody nauczania: blended learning, IBSE

Formy pracy: praca indywidualna, praca w parach, praca w grupach

Środki dydaktyczne: e-materiał, komputer, projektor multimedialny

Materiały pomocnicze

Zioło Z., *Problematyka badawcza efektów restrukturyzacji polskiej przestrzeni przemysłowej*, „Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego” 2006, nr 9, s. 11–19, [online], dostępny w internecie: <https://prace-kgp.up.krakow.pl/article/view/574/466>.

PRZEBIEG LEKCJI

Faza wprowadzająca

- Rozmawia z uczniami o przemianach zachodzących w przemyśle, o przyczynach i konsekwencjach tych zmian. Uczniowie wykonują notatki w zeszyte.
- Nauczyciel przedstawia cele lekcji.

Faza realizacyjna

- Uczniowie zapoznają się z treścią materiału i wykonują w zeszyte notatkę na temat rodzajów i płaszczyzn restrukturyzacji przemysłu.
- Nauczyciel sprawdza zrozumienie zagadnienia przez uczniów. Uczniowie na forum klasy prezentują własnymi słowami poszczególne rodzaje restrukturyzacji.
- Uczniowie zapoznają się z filmem edukacyjnym, podczas którego wykonują notatki w zeszyte.
- Nauczyciel rozmawia z uczniami na temat skutków restrukturyzacji, dokładnie omawiając każdy efekt, podając konkretne przykłady zakładów przemysłowych lub gałęzi przemysłu w różnych krajach.
- Nauczyciel prezentuje uczniom przebieg procesu restrukturyzacji przemysłu w 3 wybranych miejscach w Europie i omawia skutki tego procesu.

Faza podsumowująca

- Przypomnienie celów lekcji.
- Podsumowanie wiedzy zaprezentowanej na lekcji.
- Utrwalenie najważniejszych pojęć, szczególnie tych, które sprawiały uczniom największe problemy podczas zajęć.
- Ocena pracy uczniów podczas lekcji

Praca domowa

- Utrwalenie wiadomości przedstawionych na lekcji.
- Przygotowanie pracy pisemnej na temat skutków restrukturyzacji przemysłu w wybranym miejscu (innym niż zaprezentowane na lekcji).

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania danego multimedium

Film edukacyjny może zostać wykorzystany na innych lekcjach dotyczących przemysłu i etapów jego rozwoju. Uczniowie mogą posiłkować się materiałem także podczas

wykonywania pracy domowej lub podczas powtórki całego działu.